

Det Kongelige Kunnskapsdepartement
0032 Oslo

Rammeplanutvalget 2023

Kunnskapsdepartementet oppnevnte 7. februar 2023 et hurtigarbeidende rammeplanutvalg med følgende sammensetning:

Kari-Anne Sæther	UiT Norges arktiske universitet	Leder
Henning M. Sollid	UiT Norges arktiske universitet	Sekretariatsleder
Ingfrid Thowsen	NTNU	
Gunhild Tomter Alstad	Høgskolen i Innlandet	
Joar Fossøy	Høgskulen på Vestlandet	
Torstein Drabløs	Høgskulen i Volda	
John-Marcus Kuhmunen	Sámi allaskuvla/Samisk høgskole	
Gørill W. Vedeler	OsloMet	
Lars Strande Syrrist	Leder Pedagogstudentene	
Hussein M. S. Al-Jboori	Student	
Kariann D. Flovikholm	Møre og Romsdal fylkeskommune	
Stine Christensen Holtet	Oslo kommune	
Torstein Johannessen	Trondheim kommune	
Anne Kari Thorsrud	Ringsaker kommune	

Utvalget takker for oppdraget og avgir med dette sin anbefaling.

Sentrale elementer i utvalgets mandat

Målet

Regjeringen har satt i gang et arbeid for å gjøre styringen av lærerutdanningene mer overordnet.

Formålet med å redusere rammeplanstyringen er både å styre mer i det store og mindre i det små, og at de som tilbyr og samarbeider om lærerutdanning skal få større frihet og fleksibilitet til å videreutvikle utdanningene.

Departementet ser behov for at arbeidet med redusert rammeplanstyring skal pågå i flere faser:

Fase 1:

I første fase skal et hurtigarbeidende rammeplanutvalg se på hvordan eksisterende rammeplaner i første omgang kan forenkles ved å fjerne det som oppleves som strukturelle hindre for kvalitet i utdanningene. I denne fasen skal det ikke gjøres større, substansielle endringer i utdanningene. Arbeidet skal avsluttes våren 2023.

Fase 2:

Departementet vurderer i neste omgang å igangsette et arbeid for å utrede hva det vil si å styre lærerutdanningene mer overordnet. Et slikt arbeid må bygge på kunnskapsgrunnlaget fra blant annet pågående evaluering av grunnskolelærerutdanningene og arbeidet med stortingsmelding om profesjonsutdanningene. Begge disse fullføres i 2024.

Utvalgets hovedoppgave er:

Med utgangspunkt i foreliggende rammeplaner og forslag fra UHRs nasjonale fagorganer (januar 2023), vurdere og foreslå moderate forenklinger i rammeplanene for lærerutdanning:

- Grunnskolelærerutdanninger for trinn 1–7 og 5–10
- Samiske grunnskolelærerutdanninger for trinn 1–7 og 5–10
- Lektorutdanning for trinn 8–13
- Lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13
- Treårig yrkesfaglærerutdanning
- Praktisk-pedagogisk utdanning for allmennfag
- Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag
- Barnehagelærerutdanning
- Samisk barnehagelærerutdanning

Føringer for arbeidet

- Utvalget skal foreslå moderate forenklinger i eksisterende forskrifter om rammeplaner for lærerutdanning.
- Arbeidet skal ikke gå prinsipielt og helhetlig inn på styring av lærerutdanningene
- Utvalget skal ikke foreslå større endringer som innebærer omlegging av antall rammeplaner, navn, utdanningenes lengde og nivåtilpasning.
- Endringene bør tilstrebe bedre mulighet for mobilitet og godkjenning av tidligere utdanning.
- Utvalget må ha et helhetlig blikk på tvers av utdanningene og tilstrebe harmonisering der dette er meningsfylt.
- Endringer som foreslås må ivareta gjeldende føringer om forskningsbasering, praksisnærhet og relevans. Formålsparagrafen og det samlede læringsutbyttet for utdanningene skal ligge fast, men mindre justeringer og harmoniseringer kan foreslås hvis utvalget ser behov for dette.
- Formuleringer i rammeplanene om urfolk og samiske forhold skal ikke reduseres.
- Rammeplanen suppleres som før av nasjonale retningslinjer. Disse forvaltes av UHR, og skal alltid relateres til gjeldende rammeplan. Utvalget skal derfor ikke revidere de nasjonale retningslinjene.
- Hvis utvalget ser muligheter som det ikke er naturlig å ivareta i denne prosessen, kan dette spilles inn til neste fase i departementets arbeid eller gis som innspill til UHRs retningslinjearbeid.

Arbeidet i utvalget

Utvalget har hatt et fysisk og to digitale møter. Prosessen har vært inkluderende, og samarbeidet i utvalget har fungert svært godt.

UHRs nasjonale fagorganer har i brev av 31.01.2023 levert forslag til endringer i følgende rammeplaner:

- Rammeplan for grunnskolelærerutdanning for trinn 1-7
- Rammeplan for grunnskolelærerutdanning for trinn 5-10
- Rammeplan for lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1-13
- Rammeplan for lektorutdanning for trinn 8-13
- Rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8-13

I tråd med mandatet har utvalget tatt utgangspunkt i disse forslagene, og i arbeidet har vi sett de ulike rammeplanene i sammenheng. Vi er enige med UHR i at det bør det være mest mulig samsvar mellom hvordan like områder er omtalt i de ulike rammeplanene, og vi foreslår å harmonisere rammeplanene der dette er hensiktsmessig. Dette gjelder for eksempel formuleringer om praksis, oppgaver og studie-/programplaner. Vi har derfor samlet de ulike punktene om praksis og om studie-/programplaner i ett punkt som har lik struktur og like formuleringer i alle rammeplanene. Det er allikevel forskjell i innhold og formuleringer der egenarten i de ulike lærerutdanningene tilsier det. Dette bidrar til å tydeliggjøre likhetene og forskjellene mellom utdanningene. Utvalget har også sett på struktur og språk og har gjort mindre endringer av hensyn til harmonisering og presisjon.

Utvalget har lagt styringsdokumenter for utdanningene, nasjonale evalueringer, rapporter fra blant andre faglig råd for lærerutdanning og aktuelle kartlegginger til grunn for arbeidet,

Utvalgets anbefalinger

I mandatet blir utvalget bedt om å foreslå moderate forenklinger i eksisterende forskrifter om rammeplaner. Utvalget opplever flere av UHRs forslag til endringer i rammeplanene som mer omfattende enn moderate forenklinger. Særlig siden det samlet sett er mange formuleringer som handler om profesjonsretting, integrasjon mellom ulike komponenter i utdanningene og progresjon som foreslås fjernet eller endret.

Vi kommenterer i det følgende UHRs forslag i brev av 31.01.2023 og endringsforslagene i rammeplanene som fulgte vedlagt. Vi gir også vår anbefaling til endringer, og våre endringsforslag er skrevet inn i de vedlagte versjonene av rammeplanene for hver av de elleve lærerutdanningene.

1. Innpass av fag og utdanninger i lærerutdanningene

UHR forslår å fjerne krav til fagdidaktikk og praksis ved innpass av tidligere utdanning. Her står viktige hensyn mot hverandre; profesjonsretting av lærerutdanningene, rekruttering og studentmobilitet. Vi mener at en slik endring av rammeplanene vil være mer enn en «moderat forenkling», og at konsekvensene av en slik endring er uklare og må utredes nærmere. Vi anbefaler derfor at det ikke gjøres endringer på dette punktet i rammeplanene på det nåværende tidspunkt, men at dette tas opp i det videre arbeidet med rammeplanene.

2. Praksis

UHR foreslår å fjerne krav om fordeling av praksis gjennom utdanningsløpet og å fjerne formuleringer knyttet til integrasjon mellom fag og praksis og til progresjon i praksis. Utvalgets vurdering er at endringene potensielt kan svekke føringer om praksisnærhet og relevans, og anbefaler å beholde krav til fordeling av praksis gjennom utdanningsløpet, både av hensyn til studentmobilitet, for å sikre progresjon i praksisstudiet og for integrasjon mellom fagene i utdanningen og praksis. Samtidig ser vi at kravet om at praksis skal være en integrert del av «alle fagene i utdanningen» er svært vanskelig å oppfylle. Vi foreslår å bruke formuleringen «Praksisstudiet skal være tilpasset studentenes fagvalg» for å sikre at det er sammenheng med praksis og de fagene studentene har i studiet. Vi foreslår også å beholde kravet om progresjon i praksisstudiet, men fjerne detaljer som beskriver progresjonen.

3. FoU-oppgave i de femårige utdanningene og vitenskapsteori og metode

UHR forslår å fjerne FoU-oppgaven i de femårige utdanningene og å fjerne formuleringer om å introdusere temaet vitenskapsteori og metode tidlig i studiet og om progresjon. Dette opplever utvalget som en svekkelse av føringene om forskningsbasering i utdanningene og ikke i tråd med mandatet om «moderate endringer». Vi ønsker derfor å beholde krav om en FoU-oppgave i løpet av de tre første årene og krav om tidlig innføring av og progresjon i temaet vitenskapsteori og metode. Samtidig ser vi behovet for større fleksibilitet både om når FoU-oppgaven skal skrives og om hvilke fag som skal være involvert. Dette gjenspeiles i vårt forslag.

4. RLE som modul i PEL-faget

UHR foreslår å ta bort punktet i rammeplanene for grunnskolelærerutdanningene om RLE-modulen på 15 studiepoeng i faget pedagogikk og elevkunnskap. UHR foreslår endringer i §2 *Læringsutbytte* som følge av dette. Vi forstår UHRs argument om at RLE-modulen er detaljstyring av hvordan institusjonene skal organisere utdanningen, men siden forslaget innebærer endringer i §2, oppfatter vi at det ligger utenfor vårt mandat (jf «...det samlede læringsutbyttet for utdanningene skal ligge fast»). Utvalget vurderer dette til å være mer enn en moderat endring, og at konsekvensene av en slik endring er uklare og må utredes nærmere. Vi foreslår derfor ikke endring på det nåværende tidspunkt, men at dette punktet tas opp i det videre arbeidet med rammeplanene.

5. Studie-/programplan

Rammeplanene for grunnskolelærerutdanningene og for lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag har omfattende og til dels svært detaljerte beskrivelser i § 4 om studie-/programplan, og mange tilsvarende formuleringer i §2 *Læringsutbytte*. Rammeplanene for de andre utdanningene har et ganske kortfattet og nesten likelydende avsnitt som beskriver studie-/programplan. Utvalgets forslag er at alle rammeplanene får en tilnærmet likelydende tekst i § 4 basert på den teksten de fleste rammeplanene har i dag. Vi foreslår å tilføye formuleringer om helhet og sammenheng, tverrfaglighet og internasjonalisering, siden dette ikke er dekket i §2 *Læringsutbytte*. Vi foreslår også lik bruk av begrep og overskrift i alle rammeplanene: §4 *Nasjonale retningslinjer og studieplan*. Vi foreslår å bruke benevnelsen «studieplan» da denne benevnelsen virker å være mest utbredt, blant annet blir den brukt ved samtlige lærerutdanninger representert i utvalget, og i tråd med terminologi i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

6. Internasjonalisering

UHR foreslår endringer i formuleringer om utveksling og internasjonalisering i § 3 i rammeplanen for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13. Som punktet over beskriver, foreslår vi å ta internasjonalisering inn som et punkt i utdanningenes studieplaner. Vi mener dette gir en sterk føring om internasjonalisering av lærerutdanningene, samtidig som det ivaretar fleksibiliteten den enkelte institusjon trenger. Vi foreslår derfor å ta bort punkt/formuleringer knyttet til internasjonalisering andre steder i rammeplanene.

7. Rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13

UHR foreslår en rekke endringer i rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13 (YLU). I løpet av utvalgets arbeidsperiode har Nasjonalt fagorgan for faglærerutdanning hatt møte og kommet med egne innspill og kommentarer til UHRs endringsforslag. Utvalget, fagorganet og UHR er enige om at inndelingen i emnegrupper bør endres, og at bacheloroppgaven bør inngå i et emne på 30 studiepoeng. Det er ulike og til dels motstridende forslag til ordvalg i rammeplanen, blant annet yrkesfag – yrkesdidaktikk, pedagogikk – yrkespedagogikk. Da det tydeligvis er en pågående diskusjon i fagmiljøet, velger vi å la dette stå uendret i vårt forslag til ny rammeplan og overlate diskusjonen til høringsrunden, og eventuelt det nye rammeplanutvalget. Som følge av endringer i YLU-planen foreslår vi noen endringer i form av harmoniseringer i formuleringer i rammeplanen for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-Y).

8. Harmonisering av struktur og formuleringer

Som UHR er inne på i sitt brev av 31.01.2023, mener også vi at det bør være samsvar mellom rammeplanene i for eksempel struktur og formuleringer. Et felles oppsett vil bidra til både å tydeliggjøre likhetene, men også forskjellene mellom utdanningene. I våre forslag til reviderte rammeplaner har vi derfor harmonisert ordlyden i overskrifter: *§3 Struktur og innhold* og *§ 4 Nasjonale retningslinjer og studieplan*. Vi foreslår også samme struktur og formuleringer i innledningene i §2 og §3. Disse endringene handler om å lette lesbarheten på tvers av rammeplanene og har neppe betydning for innholdet. Vi anbefaler også at alle rammeplanene har et oppsett med nummererte punkter (ikke avsnittinndeling med innrykk).

Innspill til det videre arbeidet

Vi har i punktene over om innpass av fag og om RLE-modul bedt om at dette tas med i det videre arbeidet. Det er også viktig å få en bred og grundig diskusjon om følgende:

1. Hva kjennetegner høy kvalitet i lærerutdanningene, og hvordan kan rammeplanene bidra i det arbeidet?
Rammeplanene er ment å sikre høy kvalitet i lærerutdanningene, uavhengig av utdanning og institusjonell tilhørighet og samtidig skal lærerutdanningsinstitusjonene ha autonomi. Utvalget foreslår at det i det videre arbeidet diskuteres grundig hva formålet med rammeplanene er, og hvilke områder som skal reguleres i rammeplaner og på hvilken måte; målformuleringer, ambisjoner og forventninger, minimumsstandarder.
2. Hva skal være likt og hva bør være ulikt i de ulike lærerutdanningene?
Vi foreslår en diskusjon om felles overordnede prinsipper for all norsk lærerutdanning og hva som er særegent for hver enkelt av dem.

3. Hva er forholdet mellom rammeplan og retningslinjer?
Her har utvalget kort diskutert hva som kan eller bør reguleres i rammeplanene, og hva som kan eller bør reguleres i de nasjonale retningslinjene.
4. Forventninger til praksisfeltet som lærerutdanningsarena
Omfang og organisering av praksis er viktig for å sikre at utdanningen er profesjonsrettet, og praksisstudiet i utdanningen er beskrevet i gjeldende rammeplaner. Men kvalitet i praksisstudiet handler om mer enn omfang og organisering. Utvalget har diskutert skoleeiers og praksisfeltets rolle i utdanningene og i å sikre høy kvalitet i praksisstudiet. Kan dette beskrives i en mer overordnet rammeplan?

I arbeidet videre vil det være viktig at alle aktuelle aktører i utdanningene er representert. Det gjelder i arbeidet både med rammeplanene og med de nasjonale retningslinjene.

15. mars 2023

Kari-Anne Sæther	Henning M. Sollid	Ingfrid Thowsen
Gunhild Tomter Alstad	Joar Fossøy	Torstein Drabløs
John-Marcus Kuhmunen	Gørill W. Vedeler	Lars Strande Syrrist
Hussein M. S. Al-Jboori	Kariann D. Flovikholm	Stine Christensen Holtet
Torstein Johannessen	Anne Kari Thorsrud	